

країн та дійти висновку, що в кожному суспільстві існує своє розуміння права, у зв'язку з чим й виникають відмінності у визначенні та розумінні правових понять. Це, безумовно, один з прикладів інтеркультурної взаємодії, в ході якої передається і засвоюється соціальний досвід та формуються нові особистісні якості.

Отже, сьогодні рівень володіння іноземною мовою є показником культури особистості та суспільства в цілому. Курсанти і студенти правових вишів добре усвідомлюють, що без знань іноземної мови неможливо вважати себе освіченою людиною, професіоналом, інтелектуальною особистістю, а викладачі іноземних мов допомагають їм подолати мовні та культурні бар'єри, аби вони у майбутніх ситуаціях інтеркультурного спілкування ніколи не зазнали «культурного та емоційного шоку» та завжди були пристосованими сприйняти нові звичаї, стиль поведінки і спілкування, темп життя, зміни у матеріальній та духовній структурі суспільства.

Список використаних джерел:

1. Артикуца Н. В. Мова права і юридична термінологія: Навчальний посібник. – 2-ге вид., змін. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 277 с.
2. Головин Б. Н., Кобрин Р. Ю. Лингвистические основы учения о терминах. М: Высшая школа, 1987. – 103 с.
3. Дерді Е. Т. Словотвірні та структурно-семантичні характеристики англійських юридичних термінів: Автореферат. дис. канд. філол. наук. – К.: КНУ ім. Т. Шевченка, 2003. – 19 с.
4. Карабанова Л. М. Навчання професійного вокабуляра юриста // Проблеми культури професійної мови фахівця: теорія та практика. Матеріали VI міжвузівської науково-методичної конференції. – Донецьк: Вид-во Донецьк. юридичного інституту при ДонНУ, 2006. – С. 185-187.
5. Пянько Т. І. Українське термінознавство. – Львів: Світ, 1994. – 216 с.
6. Юськів Б. М. Міжкультурна взаємодія юристів: проблеми семантики та диференціації термінів // Проблеми культури професійної мови фахівця: теорія та практика. Матеріали VIII міжвузівської науково-методичної конференції. – Донецьк: Вид-во Донецьк. юридичного інституту при ДонНУ, 2008. – С. 185-188.

УДК 378.147

Топал В. В., Саратовський О. В., Вайда Т. С.

ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ КУРСАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ ВНЗ МВС УКРАЇНИ ЯК УМОВА УДОСКОНАЛЕННЯ ЇХ ФАХОВОЇ ГОТОВНОСТІ

Реформування в сучасних умовах виконавчої (зокрема, правоохоронної) та судової гілок влади передбачає в першу чергу підвищення вимог суспільства до фахівців в галузі права, що в свою чергу обумовлює необхідність подальшого удосконалення підготовки випускників вищих навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ України (далі – ВНЗ МВС України), котрі володіють значним педагогічним потенціалом щодо якісної підготовки сучасних правоохоронців та юристів.

Фахова підготовка юристів та поліцейських сьогодні набуває нового змісту і змінюється відповідно до нових суспільних потреб (державно-правових, економічних, політичних, культурно-освітніх тощо). Передумовами для нового якісного рівня функціонування громадянського суспільства є в першу чергу створення ефективної системи правового забезпечення в різних сферах суспільного життя, підвищення ефективності правоохоронної та правозастосовчої діяльності [1].

Виходячи з вищезазначеного, перед науково-педагогічним складом ВНЗ МВС України постає як актуальне завдання пошук інноваційних форм і методів підготовки поліцейських та правників (посилення практичної складової навчання, запровадження нових навчальних дисциплін, застосування інноваційних методик викладання правових наук тощо). Сприяють цьому також новітні педагогічні технології, котрі допомагають викладачам вишів удосконалити підготовку висококваліфікованих, конкурентоспроможних поліцейських (юристів), які здатні виконувати складні науково-дослідні, фахово-прикладні та творчі завдання. Таким чином, викорис-

тання ефективних шляхів модернізації та підвищення якості сучасної юридичної освіти є однією з пріоритетних завдань ВНЗ МВС України [2].

Метою нашого дослідження є аналіз стану використання педагогічних технологій у фаховій підготовці поліцейських та студентів у ВНЗ МВС України, а також пошук шляхів їх активізації у сучасних умовах.

Пропоноване дослідження виконано у відповідності до тематичного плану науково-дослідної роботи Одеського державного університету внутрішніх справ із проблеми «Пріоритетні напрямки розвитку та реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (державний реєстраційний № 0116U006773).

Завданням ВНЗ МВС України є підготовка не тільки фахівців для правоохоронної галузі (курсантів), а й спеціалістів (студентів) для ефективного юридичного супроводження різноманітних видів діяльності в багатьох сферах народного господарства. Сучасна система підготовки правознавців та правоохоронців передбачає в першу чергу використання таких традиційних форм навчальної роботи як лекційні, семінарські чи практичні заняття, котрі доповнює самостійна робота майбутніх правників. Разом з тим система вищої юридичної освіти разом із багатьма позитивними аспектами має й істотні недоліки: 1) з часом одержані знання втрачають свою актуальність, вимагають постійного оновлення; 2) деякі юридичні норми на практиці виявляються малопридатними. Особливо це стосується підготовки юристів, адже останніми роками в Україні відбувається активна законотворча

діяльність у різних галузях права: багато норм піддалися істотним змінам та корегуванню. Тому, почавши працювати, молодий фахівець потрапляє у ситуацію, коли його фахові знання виявляються застарілими або не відповідають новій дійсності.

Аналіз навчально-виховної діяльності закладів освіти системи МВС України свідчить про те, що незважаючи на ґрунтовні теоретичні розробки вчених, технологічний підхід у практиці роботи вищої школи використовується ще недостатньо. Опитування, проведене нами у ВНЗ, в котрих здійснюється підготовка правоохоронців та юристів, показало, що науково-педагогічний склад знайомий лише з такими найбільш популяризованими технологіями, як інтерактивні та інформаційні (ігрові назвали 50 % опитаних респондентів, інтерактивні – 30 %, інформаційні – 20 %; інші технології респондентами взагалі не були вказані). Отже, можна зробити висновок, що саме недостатня обізнаність викладачів вищої школи щодо існуючих видів педагогічних технологій та використання їх потенційних можливостей є однією з головних проблем при їх застосуванні вузькопрофільними фахівцями (без педагогічної освіти) у навчальному процесі ВНЗ МВС України. Також, згідно з результатами опитування, лише 60 % науково-педагогічного складу постійно використовує їх у навчальному процесі. Разом з тим значну роль в інтенсифікації навчального процесу відіграють проблемно-пошукові методи, навчання у малих групах, пізнавальні ігри, засоби мультимедіа, кейс-технології, самостійна робота студентів, алгоритмізація та ін. З упровадженням у навчально-виховний процес сучасних технологій науково-педагогічні працівники все більше освоюють функції консультанта та вихователя [3, с. 65].

Педагогічна інновація – це процес часткових змін, котрі ведуть до модифікації окремо взятих цілей освіти або способів їх досягнення. Сутність інноваційних технологій навчання полягає в органічному сполученні результатів вивчення існуючих ускладнень із здійсненням навчання особи новими способами і засобами такого вивчення. Це в кінцевому рахунку виражається у творчих діях суб'єктів навчального процесу, котрі спрямовані на подолання цих ускладнень [2, с. 40].

За нашими спостереженнями, пошук інновацій у формах навчання призвів до появи так званих нестандартних занять. Наприклад, протягом останнього часу стало популярним використання у ВНЗ такого типу занять як телеконференція, котра відіграє все більш значну роль у підготовці студентів-юристів та курсантів (поліцейських). За допомогою екрану у реальному часі студенти чи курсанти з різних вищих закладів освіти юридичного профілю під час заняття мають змогу обговорити зі студентами (курсантами) іншого вишу різноманітні питання правового характеру, відвідати визначені судові засідання, взяти участь у конференції у будь-якому місті України, не виходячи зі своєї аудиторії. Нині є можливість проводити не лише загальноукраїнські, а й міжнародні конференції, котрі сприяють обміну передовим досвідом, надають можливість обговорювати актуальні правові проблеми, порівняти різні підходи до вирішення певних юридичних завдань у режимі реального часу. Цей метод набув популярності у багатьох країнах Заходу, зараз все більш активно став використовуватися не тільки у сфері судо-

вої влади та центральних органів, а й в закладах освіти України. Телеконференція останнім часом займає важливе місце у процесі підготовки юристів (поліцейських) і користується попитом у всіх ВНЗ МВС нашої держави, які готують фахівців в галузі права та правоохоронної діяльності.

Аналіз стану використання педагогічних технологій у процесі фахової підготовки майбутніх юристів та правоохоронців засвідчив, що значне місце у навчальному процесі займають також ігрові методи. Основні підходи щодо конструювання та використання ділової гри у навчальному процесі досліджував, зокрема, В. Ягулов. До психолого-педагогічних принципів, що потребують систематичного застосування у процесі підготовки і проведення гри, належать наступні: 1) імітаційне моделювання конкретних умов та динаміки певного виду діяльності; 2) наближена до реальних умов імітація змісту і форм професійної діяльності; 3) можливість організації спільної діяльності; 4) налагодження діалогічного спілкування; 5) запровадження двоплановості сценарію; 6) врахування проблемності змісту імітаційної моделі та процесу його розгортання в ігровій діяльності [4, с. 127-128].

Науковець Л. Романишина зазначає, що ігрова пізнавальна діяльність допомагає науково-педагогічному працівникові сформувати у студентів чи курсантів певну систему фахових вмій і навичок, які сприяють підвищенню якості підготовки майбутніх фахівців. Основними педагогічними завданнями при цьому у сьгоднішніх умовах є формування пізнавальної активності, інтересу студентів (курсантів) до професії юриста (правоохоронця), залучення їх до процесу самовиховання [5]. Саме у процесі навчально-ігрової діяльності її учасники переживають найрізноманітніші емоційно-психічні стани, що заострює їхні відчуття, активізує внутрішні стимули, поглиблює потребу у пізнанні, посилює прагнення до навчання, усуває напруження, втомлюваність, мінімізує відчуття перевтоми, невпевненості, сприяє самоутвердженню особистості, посилює її віру у власні сили та можливості.

Використання ділових ігор значно активізує пізнавальну діяльність майбутніх юристів, допомагає науково-педагогічним працівникам на практиці проконтролювати рівень засвоєних їх знань та умінь. Ділові ігри традиційно використовуються практично під час вивчення усіх фахових дисциплін, таких як цивільне право, адміністративне право, кримінальне право, кримінально-процесуальне право, тактико-спеціальна та спеціальна фізична підготовка, долікарська допомога тощо.

Вирішення проблеми активізації навчальної діяльності курсантів та студентів у ВНЗ МВС України, на наш погляд, повинен лежати в основі всіх сучасних педагогічних теорій і технологій. Більшість з них направлена на подолання таких важковирішуваних проблем вищої юридичної школи, як: необхідність розвитку оперативного та логічного мислення, активізації пізнавальної діяльності, формування чи поглиблення інтересу до обраної професії, введення в навчання емоційно-особистісного контексту професійної діяльності. При цьому як засіб досягнення поставленої мети можуть використовуватися педагогічні інструменти з числа методів активного навчання. Серед педагогічних технологій у навчальному процесі підготовки майбутніх юристів та поліцейських найчастіше використовуються ті, котрі орієнтовані на

групову роботу студентів чи курсантів, навчання у співпраці, активізацію пізнавального процесу, використання різних джерел інформації. Саме ці технології передбачають широке використання дослідницьких, проблемних методів, застосування отриманих знань у колективній або індивідуальній діяльності, розвиток не тільки самостійного критичного мислення курсанта, але й виховання культури його професійного спілкування, уміння виконувати різні соціальні ролі у спільній діяльності.

Курсанти та студенти отримують реальну можливість відповідно до індивідуальних задатків і здібностей досягати визначених результатів у різних галузях правових знань, критично осмислювати одержувані фахові знання, у результаті чого вони мають можливість формувати власну аргументовану точку зору на вирішення багатьох проблем життєдіяльності людини та її публічної безпеки.

Проблеми удосконалення професійної підготовки правознавців та правоохоронців на сучасному етапі розбудови суверенної української держави знаходяться у центрі уваги керівництва держави, профільних міністерств і широкого наукового загалу. Одним із складових чинників створення умов щодо одержання курсантами, студентами та слухачами, які проходять професійну підготовку у ВНЗ МВС України, європейської якості освіти є забезпечення прозорості, об'єктивності і неупередженості процесу оцінювання їх знань. У зв'язку з цим, орієнтуючись на концептуальні засади Болонського процесу, особлива увага повинна приділятися, на нашу думку, розробці і впровадженню методичного забезпечення процесу проведення проміжних і підсумкових контролів рівня засвоєного навчального матеріалу, застосуванню засобів масової діагностики знань студентів, курсантів і слухачів. Водночас навчальні заклади МВС України ще не у повній мірі впровадили основні елементи кредитно-модульної системи, у ряді випадків залишається проблемним для науково-педагогічного складу створення засобів тестового контролю знань, вимагає доопрацювання сама методика проведення тестування, зокрема, комп'ютерного.

Разом з тим на сьогоднішній день загальновизнаною об'єктивною формою контролю знань є комп'ютерне тестування, котре здатне забезпечити масову експрес-діагностику знань студента (курсанта), її неупередженість, достовірність, об'єктивність і прозорість. Водночас, упровадження системи комп'ютерного тестування у про-

фесійну підготовку поліцейських та майбутніх правознавців, створення достатньо об'єктивних і технологічних тестів – процес багатограний і трудомісткий, його результат залежить від спільних зусиль викладачів-предметників і фахівців у галузі інформаційно-комунікаційних технологій, які безпосередньо створюють педагогічні програмні засоби та комп'ютерні тести на основі сформульованих викладачами та фахівцями навчально-методичного відділу технічних завдань.

Отже, на основі проведеного аналізу сучасних підходів в організації системи підготовки поліцейських та майбутніх юристів можемо зробити висновок, що використання педагогічних технологій при цьому займає значне місце у навчальному процесі ВНЗ МВС України. Разом з цим нами бачаться й певні проблеми:

– реалізація нових вимог до юридичної освіти вимагає зміцнення матеріально-технічної бази закладу освіти, розвитку у викладацького складу педагогічної творчості, ширшого використання ним інтенсивних педагогічних технологій;

– юристи-освітяни і науковці мають сконцентрувати зусилля на адаптації законодавства України, в тому числі у сфері вищої правової освіти, до вимог європейських і світових стандартів;

– існує необхідність щодо удосконалення системи післядипломної освіти шляхом перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців відповідно до нових напрямів юридичної науки і правоохоронної практики.

Список використаних джерел:

1. Бігун В. С. Юридична професія та освіта. Досвід США у порівняльній перспективі / В.С. Бігун. – Київ: Видавничка організація «Юстініан», 2006. – 272 с.
2. Дудченко В.С. Інноваційний метод: нова парадигма науки і практики / В. С. Дудченко // Социологические исследования. – 1996. – №7. – С. 39-46.
3. Онушкин В. Г. Образование взрослых: междисциплинарный словарь терминологии / В.Г. Онушкин, Е.И. Огарев. – Воронеж, 1995. – 128 с.
4. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посіб. / В.В. Ягупов. – К.: Вища школа, 2002. – 342 с.
5. Романишина Л.М. Роль ділових ігор у процесі підвищення комунікативної компетентності студентів-психологів / Л.М. Романишина, С.М. Калаур [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/NIU_2007/Pedagogica/18763.doc.htm (12.04.2009). – Назва з екрану.

УДК 371.013

Жильцов О. Л.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ

У Національній доктрині розвитку освіти України в ХХІ столітті зазначено, що головним чинником забезпечення подальшого розвитку освіти повинна стати інноваційна діяльність у навчальних закладах усіх типів, рівнів акредитації та форм власності, в тому числі і системі юридичної освіти. Пріоритетом є впровадження в освітню практику таких технологій, які забезпечили б ефективну

підготовку майбутніх фахівців, формування еліти суспільства, здатної вивести державу із кризового стану.

Питання впровадження ефективних технологій у педагогічний процес розглядалося у працях В. Беспалько, В. Бехтерева, В. Бухвалова, Б. Горячова, В. Гузєєва, В. Євдокимова, Т. Ільїної, М. Кларін, А. Кушнір, І. Лернер, В. Монахова, Т. Назарова, І. Павлова, В. Паламар-